

Tale ved den nye årets begynnelse 1. januar 2021

Kjære gjesdalbu

Velkommen til mottakelsen og velkommen til et nytt år. De fleste som skal holde nyttårstaler i år, vil starte med å si at det foregående året har vært spesielt. Det kan man i og for seg si hvert år, for ingen år er like. Likevel har den som innleder nyttårstalen sin slik dette året i enda større grad ordene sine i behold. 2020 var et ekstra spesielt år.

Det som har gjort 2020 spesielt spesielt er det viruset vi har lært å omtale som korona, og sykdommen som følger av den, covid-19. For første gang stifter vi som lever nå stifter bekjentskap med smitte og sykdom med så vidtrekkende konsekvenser for samfunnet. Nå ved overgangen til et nytt år, er smittetallene svært høye mange steder, og mange land har for andre gang satt i kraft svært omfattende og inngripende tiltak for å bremse utviklingen av denne pandemien. I høst var Rogaland en grønn øy på et rødt europeisk koronasmittekart.

Slik er det ikke lenger, også hos oss har smitten nå steget slik at et samlet Nord Jæren enten har innført forskrifter eller anbefalt strengere tiltak. Vi må stramme til nå. Det er avgjørende at vi fortetter og skjerper denne viktige dugnaden inntil vaksinen forhåpentligvis bringer den ønskede normaliteten tilbake. Vi må fremdeles passe på. Vi må fortsatt være strenge med hverandre og begrense antall nærkontakter. Vi må holde på gode rutiner når det gjelder renhold og hygiene. Og ved den minste antydning til symptomer må vi holde oss hjemme.

Dette er grunnen til at det kun er ordførers tale igjen av den tradisjonsrike nyttårsmottakelsen i år. Prisutdelingene er utsatt til en seinere anledning utpå nyåret, når smittesituasjonen gjør det sikkert og trygt for oss alle å delta.

Selv om vi nå står på et vippepunkt, og jeg og andre ordfører ber innbyggerne i kommunene våre om å være ekstra forsiktede, må jeg likevel si at jeg er imponert. Jeg er imponert av innbyggerne i Gjesdal. De aller fleste av oss har vært disiplinerte. Vi har vært tålmodige. Vi har vært flinke. Gjesdal, Rogaland og Norge skiller seg fra mange andre land. Selv om pandemien nå har røsket godt tak i oss også, så har vi klart oss bedre enn de fleste. Vi har hatt en handlekraftig regjering, rettleidet av kompetente fagfolk. Kommuner, næringsliv, foreninger, menigheter og enkeltpersoner har fulgt opp lojalt og samvittighetsfullt. Slik har vi klart å begrense smitte, sykdom og død. Men det har vært tøffe tak for mange. Mens jeg har arbeidet med denne talen, har det brutt ut smitte på Solås bo- og rehabiliteringssenter. Det ser heldigvis ut for at det er et enkeltstående tilfelle, la oss håpe det. Kommunen har arbeidet hardt for å unngå smitte på institusjonene, der noen av våre mest sårbare bor.

Selv om ikke så mange har blitt smittet i Norge, og vi i internasjonal målestokk har hatt svært få dødsfall, har mange vært innom karantene, og alle har måttet begrense seg. Noen har måttet gjøre store offer i denne tiden. Det gjelder særlig viktige ansattegrupper som har strukket seg langt for at samfunnet skal gå rundt i krevende tider, og sårbare grupper som har måttet isolere seg for å minimalisere smitterisikoen. For andre av oss har endringene vært mindre inngripende. Jeg har en mindre utsatt jobb, men også jeg fra min privilegerte posisjon har merket at det har røynet på i perioder. Å sitte for mye aleine hjemme er ikke jeg konstruert for. Jeg har sturet litt her på hjemmekontoret, og savnet kontakten med arbeidskolleger på jobbkontoret, og de mange og interessante møtene med innbyggere i Gjesdal som min jobb normalt er preget av. For meg er det likevel ingensomhelst grunn til å klage, jeg som både har trygg jobb og god lønn. Jeg føler med de som av koronapandemien har fått revet inntektsgrunnlaget sitt bort, som er permitterte, arbeidsledige eller har mistet inntektene i bedriften sin. Jeg kjenner på takknemlighet og stolthet for

at vi lever i et samfunn med velferdsstatens ordninger for å sikre at familier og enkeltpersoner ikke raser gjennom golvet i en situasjon som denne.

Men om dette er og har vært en krevende situasjon for oss alle sammen, har det i den vanskelige og vonde tiden vært mange lyspunkter også. Jeg er imponert av alle dem som har stått på for å holde samfunnet i gang i perioder med nedstenging, restriksjoner og usikkerhet. Kanskje burde jeg være forsiktig med å fremheve enkeltpersoner og grupper – i fare for å utelate noen. Men så mange har vist så stor samfunns- og dugnadsånd at jeg synes jeg må nevne noen. Helsepersonell har stått i førstelinjen både i Gjesdal og andre kommuner, både i allmenn- og spesialisthelsetjenesten. De fortjener stor takk for sin innsats. Likeså gjør lærere, barnehagelærere og andre ansatte i skoler og barnehager som på forbilledlig vis har mestret sitt arbeid i en helt spesiell situasjon. Renholdere og renovasjonsarbeidere, butikkansatte, bussjåførere og transportarbeidere fortjener også takk.

Egentlig må vi kunne si at hele arbeidsstokken har stilt opp, og gjort det beste ut av situasjonen, stått på for at samfunnet skulle fungere så normalt som mulig under denne historiske pandemien. Takk til dere alle sammen. Takk også til frivillige, pårørende og store og små innbyggere som plikttoppfyllende og lojalt har fulgt opp ganske strenge retningslinjer. Vi har myndigheter, som slik jeg er i stand til å vurdere det, stort sett både har besluttet og kommunisert forstandig, tidsnok og forholdsmessig. Vi har tillit til hverandre i dette samfunnet, derfor har vi innbyggere stolt på at myndighetene setter i verk riktige tiltak til rett tid. Og derfor har myndighetene stolt på at fornuftige innbyggere stiller opp på den dugnaden det er å holde en pandemi i sjakk.

Siden mars i år har vi vært nødt til å begrense reiseaktivitetene våre, og vi har grunnet nødvendige forsamlingsrestriksjoner hatt færre idretts- og kulturaktiviteter å besøke. Både reise- og kulturliv lider under dette. Som samfunn rår vi over misunnelsesverdige ressurser gjennom oljefondet vårt. I en krisetid gir det muligheter for støtteordninger både for disse næringene og andre som har fått grunnen revet bort under seg.

Under pandemien har vi blitt flinkere til å bruke naturen rundt oss, også den allermest kortreiste vi gjesdalbuer kan spasere rett ut i. Mange har som meg blitt bedre kjent med turmuligheter som befinner seg rett rundt hushjørnene våre. Dessuten har blitt vi flinkere til å hilse på hverandre når vi er på tur. Faktisk er vi blitt litt mer meddelsomme også, og slår oftere av en prat med dem vi treffer langsetter turløypene. Om mine observasjoner er rett, tror jeg det skyldes et oppdemmet behov for menneskelig kontakt. Når kontaktpunktene har blitt færre både i jobb og fritid, har disse små mellommenneskelige og flyktige møtene utendørs blitt viktigere for oss.

I vår spredte det seg en ny og interessant farsott. Noen har tatt seg bryet med å utsmykke og skrive små oppfordringer og oppmuntringer på husvegger, oppslagstavler eller steiner som plasseres gatelangs eller ute i naturen. På noen steiner står det «Vask hendene», «pass på» eller «alt blir bra», på andre er det malt på smilefjes, blomster eller blide mønster i glade farger. Jeg blir i godt humør av at noen har gjort seg slikt bryderi for å fargelegge hverdagen. Noen av disse steinene kan jeg legge merke til hver dag. Det ligger noen slike på Storahusets trapp, uten at jeg vet hvem som har plassert dem der. Også ved inngangspartiet hjemme ligger det et par slike steiner. Hvem som har lagt ut disse oppmuntringene, vet jeg heller ikke, men jeg setter stor pris på dem. Slik jeg tolker det, er disse steinenes budskap: vi ser hverandre, vi passer på og alt går bra til slutt. Er det ikke slik dere, at vi midt i denne pandemiens elendighet har blitt litt flinkere til å se hverandre og glede oss over de nære tingene?

Når vi har vært så disiplinerte, lojale og flinke til å respektere de regler og restriksjoner som har blitt innført i 2020, handler det om at vi forstår og anerkjenner det som på engelsk kalles «the greater good» - at det er noe som er større og viktigere enn oss selv som enkeltindivid.

I høst har vi vært vitne til at den politiske virkeligheten har blitt omgjort til en teaterforestilling, til noe vi ikke trodde kunne finne sted i virkeligheten. At lederen i verdens mektigste land, og verdens viktigste demokrati, vurderer å sette til side noen av demokratiets aller viktigste spilleregler, er dypt urovekkende. Han snakker om «make America great again» og «Americia first», men er først og fremst opptatt av seg selv. Han forveksler «the greater good» med seg selv, og er omtrent så langt unna et demokratisk forbilde som det går an å komme.

Hvorfor, kjære innbygger, trekker jeg det amerikanske presidentvalget og den amerikanske presidenten frem i min nyttårstale til deg som gjesdalbu? Jo, fordi dette viser oss at vi ikke kan ta demokratiet for gitt. Et velfungerende demokrati er den beste måten å utforme en politikk og skape et samfunn som fremmer «the greater good». Men for at demokratiet skal fungere må det vedlikeholdes. Norge har en rekke år av FN blitt klassifisert som verdens mest demokratiske land. Det er jeg stolt av. Jeg tror det kommer av den kombinasjonen jeg har beskrevet allerede. Vi har stort sett kloke og flinke folkevalgte og byråkrater, vi har stort sett fornuftige og kunnskapsrike innbyggere og vi har stort sett etterrettelige, seriøse og kompetente nyhetsmedier.

Denne kombinasjonen skaper tillit - tillit mellom styrende og styrte. Denne tilliten er gullstandarden i et samfunn og et demokrati som vårt. Den skaper det fundamentet både vårt demokrati og vår velferdsstat hviler på. La meg gjenta meg selv. Dette kommer ikke av seg selv. Demokratiet må vedlikeholdes. Også i Norge er det urovekkende tendenser. Det vi kaller «fake news» blir i større grad lyttet til her òg. I sosiale medier innsnevres informasjonsstrømmen for stadig flere slik at vi havner i ekkokamre. Jeg er dessverre redd for at avstanden mellom oss folkevalgte og velgerne også har økt hos oss. Alle disse tre tendensene må bremses eller snus for å bevare demokratiet bærekraft.

I Gjesdal kommune er vi opptatt av attraktivitet. Vi har det nedfelt som en satsing i kommuneplanen vår. Kommuneplanen er kommunens overordnede plan og setter kurs og retning for arbeidet vårt. Hva handler attraktivitet om? Vi skiller ofte mellom bosteds-, besøks- og næringsattraktivitet. Dersom folk ønsker å bo, besøke og drive næring i Gjesdal er vi attraktive. Dette kommer heller ikke av seg selv, men er et resultat av langsiktige og ønskede prosesser. Ikke er dette noe kommunen kan gjøre alene heller. Vi blir attraktive dersom vi samarbeider godt med næringslivet i kommunen, spiller på lag med frivillighet i idrett, kulturliv, menigheter og nabolag og dersom vi involverer og lytter til innbyggerne i kommunen. Jeg liker å tenke på dette som varemerket vårt, og håper at næringsliv, frivillighet og den enkelte innbygger også gjør det. Vårt fremste mål som kommune er å skape positiv og bærekraftig samfunnsutvikling og gradvis gjøre Gjesdal til et enda bedre sted å vokse opp, leve og bli gammel i.

Når vi på denne måten legger «steidn» på «steidn» og bygger samfunnet og samarbeider med andre, driver vi det som mange omtaler som samskaping. Samskaping handler om å samarbeide med næringsliv, frivillighet og innbyggere slik at vi alle drar i samme retning, får mer ut av ressursene og faktisk klarer å oppnå mer enn om vi putlet på hver for oss. Dette krever en ny måte å tenke på. Det krever blant annet at vi i kommunen blir flinkere til å lytte og involvere andre parter, og det krever at både næringsliv, foreninger og innbyggere vil involvere seg og delta på flere og nye måter. Ålgård nye sentrum, kulturhuset Veveriet, Dirdalhallen og de nye håndball- og turnhallene er resultater av samskaping på denne måten. De planlagte satsingene med flerbrukshall i Oltedal og ny kunstgrasbane i Dirdal følger samme mønster. Når vi slår våre pjalter sammen og samarbeider og samskaper på denne måten, da får vi til mer og vi får det til raskere enn om vi satt på hver vår tue.

Vi folkevalgte er opptatt av å utvikle attraktivitet i hele Gjesdal. Mye av det vi investerer investeres i kommunesenteret Ålgård. Når nesten 80 prosent av kommunens befolkning bor der, er det naturlig. Jeg håper at innbyggerne i kommunenes to andre tettsteder, Oltedal og Gilja, og kommunenes

mange bygder opplever at vi som kommune også satser utenfor kommunesenteret. Det er i hvert fall slik vi har tenkt når vi sammen med nærings- og foreningsliv bygget flerbrukshall i Dirdal, planlegger å gjøre det samme i Oltedal, og i 2020 gjorde ferdig rehabiliteringen av kommunens hovedkirke på Gjesdal. Det er viktig at vi satser på hele kommunen. Hele kommunen skal være attraktiv.

En ordførers arbeidsuke består av mange møter. Under pandemien nesten like mange som før, bare på Teams eller Zoom eller hva de nå heter alle disse digitale plattformene. Jeg ble spurt av NRK Rogaland i et nyttårsintervju om hvor lei jeg var Teams? Som du sikkert allerede har skjønt, er jeg ganske lei av dette, selv om disse digitale møtene kan være effektive og gode. Jeg tror faktisk også at vi kommer til å bruke disse digitale plattformene etter pandemien også, men ikke hele tiden. Det sosiale felleskapet både på jobb og fritid er viktig for oss. Vi er ikke laget for å være eneboere noen av oss.

En nyttårstale skal se bakover og oppsummere. Her ble det nødvendigvis mye korona. Så ble det litt demokrati, Trump, attraktivitet og bærekraft i tillegg. En nyttårstale skal også være et slags prisme vi prøver å se det nye året gjennom. Jeg håper du sammen med meg har sett noen lyspunkter. De fargeglade steinene har jeg villet ta med meg inn i talen som lyspunkt jeg håper kan følge oss inn i 2021. De innstendige oppfordringene vi har kunnet se så mange steder om at **alt blir bra**, har fungert som verbale vitaminpiller og gjort hverdagene mine lysere i en formørket tid. Nå håper både du og jeg på at den fortsatte dugnaden og vaksinene skal gi oss friheten tilbake.

Jeg storgleder meg til jeg utpå det nye året 2021 ikke bare er ordfører på hjemmekontor, men på analogt og ikke digitalt vis kan treffe forrektige folk og innbyggere på forrektige plasser som Opstad, Solkjen, Fiskebekk, Eidland, Nordås, Kluge, Utstigbakken, Rage, Hadland, Madland, Nødland, Brådland, Motland, Gjesdal, Maudal og Høgemork.

Da, kjære gjesdalbu gjenstår det bare å takke for fjoråret, og ønske deg et riktig godt nytt og forhåpentligvis koronafritt år etter hvert.

Frode Fjeldsbø

Ordfører i Gjesdal